

Spis rzeczy

Przedmowa do wydania czwartego	22
Rozdział 1. Co to jest socjologia?	26–43
Socjologiczne spojrzenie na świat	27
Studia socjologiczne	28
Do czego socjologia może nam się przydać w życiu?	30
Świadomość różnic kulturowych	30
Ocena skutków działania	30
Samopoznanie	30
Rozwój myśli socjologicznej	30
Pierwsi teoretycy	31
Comte	31
Durkheim	32
Marks	36
Kapitalizm a walka klas	36
Zmiana społeczna – materialistyczna koncepcja dziejów	36
Weber	37
Racjonalizacja	38
Współczesne perspektywy socjologiczne	39
Funkcjonalizm	40
Teorie konfliktu	41
Teorie działania społecznego	41
Interakcjonizm symboliczny	42
Zakończenie	42
Podsumowanie	43
Rozdział 2. Kultura i społeczeństwo	44–71
Pojęcie kultury	45
Wartości i normy	45
Zmiany wartości i norm kulturowych	46
Różnorodność kulturowa	47
Etnocentryzm	49
Socjalizacja	50
Role społeczne	51
Tożsamość	51
Typy społeczeństw	53

Zanikający świat – losy społeczeństw przednowoczesnych	54
Łowcy i zbieracze	54
Społeczeństwa pasterskie i rolnicze	56
Cywilizacje przedindustrialne, czyli tradycyjne	56
Świat nowoczesny – społeczeństwa przemysłowe	57
Rozwój globalny	58
Pierwszy, Drugi i Trzeci Świat	59
Kraje rozwijające się	59
Kraje nowo uprzemysłowione	63
Zmiana społeczna	64
Czynniki zmiany społecznej	65
Środowisko fizyczne	65
Organizacje polityczne	66
Czynniki kulturowe	66
Zmiana w epoce nowoczesnej	67
Czynniki ekonomiczne	67
Czynniki polityczne	67
Czynniki kulturowe	68
Zakończenie	68
Podsumowanie	69
Kwestie do przemyślenia	70
Dalsze lektury	71
Adresy internetowe	71
 Rozdział 3. Zmieniający się świat	72–99
Wymiary globalizacji	74
Czynniki sprzyjające globalizacji	75
Przyczyny postępu globalizacji	77
Przemiany polityczne	77
Przepływ informacji	78
Korporacje ponadnarodowe	79
Spór o globalizację	80
Sceptycy	81
Hiperglobaliści	82
Zwolennicy koncepcji transformacji	82
Wpływ globalizacji na nasze życie	83
Narodziny indywidualizmu	84
Praca zawodowa	84
Kultura popularna	85
Globalizacja a ryzyko	87
Ryzyko stwarzane przez człowieka	87
Ryzyko związane ze środowiskiem	87
Ryzyko zdrowotne	89
Globalne „społeczeństwo ryzyka”	90
Globalizacja a nierówności społeczne	91
Nierówności a podziały globalne	91

Kampania na rzecz „globalnej sprawiedliwości”	93
Zakończenie – potrzeba stworzenia światowego systemu zarządzania	96
Podsumowanie	97
Kwestie do przemyślenia	98
Dalsze lektury	99
Adresy internetowe	99
Rozdział 4. Interakcja społeczna a życie codzienne	100–125
Badanie życia codziennego	102
Mikrosocjologia i makrosocjologia	103
Komunikacja niewerbalna	104
Wyraz twarzy, gesty i emocje	105
„Twarz” i szacunek	106
Płeć a komunikacja niewerbalna	106
Reguły społeczne a rozmowa	107
Wspólne sensy	107
Doświadczenia Garfinkla	108
„Wandalizm interakcyjny”	109
Sposoby rozmawiania	111
Wykrzyknienia	111
Przejęzyczenia	112
Twarz, ciało i mowa w interakcji	113
Zdarzenia interakcyjne	113
Znaczniki	114
Manipulowanie wrażeniami	116
Scena i kulisy	116
Przestrzeń prywatna	117
Interakcja w czasie i przestrzeni	118
Czas zegarowy	119
Życie społeczne a porządek czasowy i przestrzenny	122
Zakończenie – potrzeba bliskości	122
Podsumowanie	123
Kwestie do przemyślenia	125
Dalsze lektury	125
Adresy internetowe	125
Rozdział 5. Płeć kulturowa i seksualność	126–163
Różnice płci	128
Płeć kulturowa a biologia – różnice naturalne	128
Socjalizacja do ról związanych z płcią	129
Společne tworzenie płci	132
Teorie nierówności płci	133
Perspektywy funkcjonalistyczne	133
Dyskusja	135
Perspektywy feministyczne	135
Feminizm liberalny	135

Feminizm radykalny	136
„Czarny feminizm”	137
Typy kobiecości, typy męskości i kulturowe relacje płci	140
Kulturowy porządek płci – Connell	140
Kulturowa hierarchia płci	141
Nowy kulturowy porządek płci – tendencje kryzysowe	142
Nowe wzory męskości	143
Bezrobocie	143
Przestępczość	144
Kryzys znaczeń?	144
Obraz męczyzny w środkach przekazu	145
Seksualność człowieka	146
Biologia a zachowania seksualne	146
Wpływ społeczeństwa na zachowania seksualne	147
Seksualność w kulturze Zachodu	148
Zachowania seksualne – raport Kinseya	149
Zachowania seksualne po badaniach Kinseya	150
Nowy model wierności?	151
Homoseksualizm	152
Homoseksualizm w kulturze Zachodu	153
Lesbijstwo	154
Postawy wobec homoseksualizmu	154
Kampania na rzecz praw i uznania homoseksualizmu	155
Prostytucja	156
Prostytucja dziś	156
Prostytucja dziecięca i światowy „rynek usług seksualnych”	157
Czym wytłumaczyć prostytucję?	159
Zakończenie – płeć kulturowa a globalizacja	160
Podsumowanie	161
Kwestie do przemyślenia	162
Dalsze lektury	162
Adresy internetowe	163
 Rozdział 6. Socjologia ciała – zdrowie, choroba i starzenie się	164–191
Socjologia ciała	166
Społeczne podstawy zdrowia	167
Zdrowie a klasa społeczna	167
Zdrowie a płeć	171
Zdrowie a rasa	173
Zasada odwrotnie proporcjonalnej opieki	175
Medycyna a społeczeństwo	176
Narodziny biomedycznego modelu zdrowia	176
Demografia – badania społeczeństw ludzkich	177
Model biomedyczny	178
Krytyka modelu biomedycznego	179
Medycyna i zdrowie w zmieniającym się świecie	180

Socjologiczne teorie zdrowia i choroby	181
Rola chorego	181
Dyskusja	183
Choroba jako „przeżycie”	183
Zdrowie a starość	184
Fizyczne przejawy starzenia się	186
Problemy związane ze starzeniem się	187
Zakończenie – przyszłość starości	188
Podsumowanie	189
Kwestie do przemyślenia	191
Dalsze lektury	191
Adresy internetowe	191
 Rozdział 7. Rodziny	192–221
Podstawowe pojęcia	194
Zróznicowanie rodzin	194
Rodzina w teorii socjologicznej	195
Funkcjonalizm	195
Teorie feministyczne	196
Nowe perspektywy w socjologii rodziny	197
Beck i Beck-Gernsheim	198
Małżeństwa i rozwody w Wielkiej Brytanii	200
Rodzice samotnie wychowujący dzieci	202
Powtórne małżeństwo	203
Wielorodziny	204
Nieobecny ojciec	206
Kobiety bezdzietne z wyboru	207
Modele rodziny – różnorodność etniczna w Wielkiej Brytanii	208
Rodziny południowoazjatyckie	208
Rodziny afrokaraibskie i afroamerykańskie	210
Zamiast małżeństwa	211
Mieszkanie razem bez ślubu	211
Gejowskie i lesbijskie układy partnerskie	213
Przemoc i nadużycia w życiu rodzinnym	214
Przemoc w rodzinie	214
Seksualne wykorzystywanie dzieci i kazirodztwo	216
Badania nad molestowaniem seksualnym	217
Spór o wartości rodzinne	218
Podsumowanie	219
Kwestie do przemyślenia	220
Dalsze lektury	220
Adresy internetowe	220
 Rozdział 8. Przestępczość i dewiacja	222–265
Socjologia dewiacji	224
Interpretacje zjawisk przestępczości i dewiacji	225

Interpretacje biologiczne – „typy kryminalistów”	225
Interpretacje psychologiczne – „nienormalne stany psychiczne”	226
Socjologiczne teorie przestępczości i dewiacji	227
Teorie funkcjonalistyczne	228
Przestępczość a anomia – Durkheim i Merton	228
Subkultury	229
Dyskusja	230
Teorie interakcjonistyczne	230
Dewiacja wyuczona – zróżnicowane powiązania	230
Teoria etykietowania	231
Dyskusja	232
Teorie konfliktu – „nowa kryminologia”	233
Realizm nowej lewicy	234
Teorie kontroli	235
Wnioski teoretyczne	237
Struktura przestępczości w Wielkiej Brytanii	238
Przestępczość a statystyki przestępstw	238
Strategie walki z przestępczością w społeczeństwie ryzyka	241
Polityka walki z przestępczością	242
Rola policji w społeczeństwie ryzyka	243
Społeczne grupy samopomocy	245
Ofiary i sprawy przestępstw	246
Przestępczość a płeć	246
Wskaźniki przestępczości mężczyzn i kobiet	247
Przestępczość a „kryzys męskości”	248
Przestępstwa, których ofiarami są kobiety	249
Przestępstwa, których ofiarami są homoseksualiści	251
Przestępczość a młodzież	252
Przestępczość białych kołnierzyków	253
Przestępczość korporacyjna	253
Przestępczość zorganizowana	255
Nowe oblicze przestępczości zorganizowanej	256
Przestępczość w sieci	257
Więzienia – sposób na walkę z przestępczością?	258
Zakończenie – przestępczość, dewiacja a porządek społeczny	261
Podsumowanie	262
Kwestie do przemyślenia	264
Dalsze lektury	264
Adresy internetowe	265
 Rozdział 9. Rasa, etniczność i migracja	 266–303
Rozumienie rasy i etniczności	268
Rasa	268
Etniczność	270
Grupy mniejszościowe	271
Uprzedzenia, dyskryminacja i rasizm	272

Rasizm	273
Od „starego rasizmu” do „nowego rasizmu”	274
Źródła rasizmu i dyskryminacji na tle etnicznym	275
Interpretacje psychologiczne	275
Interpretacje socjologiczne	277
Etnocentryzm, hermetyczność i rozdział zasobów	277
Teorie konfliktu	278
Integracja etniczna i konflikt etniczny	279
Modele integracji etnicznej	279
Konflikt etniczny	280
Migracja globalna	281
Ruchy migracyjne	282
Diaspory świata	283
Imigracja do Wielkiej Brytanii	286
Zmiany w brytyjskiej polityce imigracyjnej	287
Różnorodność etniczna w Wielkiej Brytanii	288
Zatrudnienie i sukces ekonomiczny	290
Zmiany tendencji w zatrudnianiu członków mniejszości etnicznych – od 1960 roku	290
Najnowsze badania	291
„Induski sukces ekonomiczny”	292
Problem z awansem	292
Sytuacja mieszkaniowa	293
Rasa a przestępczość	295
Rasizm w policji	296
Imigracja a stosunki etniczne na kontynencie	297
Migracja a Unia Europejska	298
Uchodźcy, osoby ubiegające się o azyl i migranci zarobkowi	300
Zakończenie	301
Podsumowanie	301
Kwestie do przemyślenia	303
Dalsze lektury	303
Adresy internetowe	303
 Rozdział 10. Klasy, stratyfikacja i nierówności	304–329
Teorie klas i stratyfikacji	306
Teoria Marksa	306
Co to jest klasa	306
Teoria Webera	307
Teoria klas Wrighta	308
Operacjonalizacja pojęcia klasy	309
Klasa a zawód – Golthorpe	310
Modele przynależności klasowej – problem dyskusyjny	311
Struktura klasowa współczesnych społeczeństw zachodnich	312
Kwestia klasy wyższej	312
Klasa średnia	315

Nowe oblicze klasy robotniczej	316
Klasa a styl życia	318
Podklasa	319
Stratyfikacja a płeć	320
Określanie pozycji klasowej kobiet	320
Poza gospodarstwem domowym?	321
Praca zawodowa kobiet a podziały klasowe	321
Ruchliwość społeczna	322
Ruchliwość społeczna w badaniach porównawczych	322
Ruchliwość w dół	324
Ruchliwość społeczna w Wielkiej Brytanii	324
Ruchliwość społeczna a płeć	325
Zakończenie	327
Podsumowanie	327
Kwestie do przemyślenia	329
Dalsze lektury	329
Adresy internetowe	329
 Rozdział 11. Ubóstwo, opieka społeczna i wykluczenie społeczne	330–365
Ubóstwo	332
Co to jest ubóstwo?	332
Badania ubóstwa	333
Oficjalne statystyki ubóstwa	333
Subiektywna ocena ubóstwa	334
Ubóstwo w Wielkiej Brytanii – najnowsze tendencje	335
Kim są ludzie biedni?	337
Skąd się bierze ubóstwo?	339
Dyskusja	340
Ubóstwo a ruchliwość społeczna	340
Spór o podklasę	342
Kontekst sporu o podklasę	342
Podklasa, Unia Europejska a migracja	343
Czy w Wielkiej Brytanii istnieje podklasa?	344
Dyskusja	346
Wykluczenie społeczne	346
Formy wykluczenia społecznego	348
Warunki mieszkaniowe i sąsiedztwo	348
Młodzież	349
Wieś	350
Bezdomni	351
Wykluczenie społeczne a przestępczość	352
Państwo opiekuńcze i jego reforma	353
Teorie państwa opiekuńczego	354
Prawa obywatelskie – Marshall	355
Trzy typy kapitalizmu opiekuńczego – Esping-Andersen	355
Powstanie brytyjskiego państwa opiekuńczego	356

Reforma systemu opieki społecznej	357
Rządy konserwatywne – redukcja opieki społecznej	357
Dyskusja nad konserwatywnym programem redukcji opieki społecznej	359
Reforma opieki społecznej – nowe zadania	361
Zakończenie – o równości i nierównościach raz jeszcze	362
Podsumowanie	363
Kwestie do przemyślenia	365
Dalsze lektury	365
Adresy internetowe	365

Rozdział 12. Nowoczesne organizacje 366–393

Organizacje a życie w nowoczesnym świecie 367

Teorie organizacji 368

Biurokracja według Webera

 369

Formalne i nieformalne stosunki w ramach organizacji – Blau

 370

Dysfunkcjonalność biurokracji – Merton

 371

Systemy mechaniczne i organiczne – Burns i Stalker

 373

Teoria organizacji: kontrola czasu i przestrzeni – Foucault

 374

Nadzór w organizacjach

 375

Granice nadzoru

 376

Biurokracja a demokracja

 377

Organizacje a płeć 379

Kobiety na stanowiskach kierowniczych

 381

Co zamiast biurokracji? 383

Zmiana organizacyjna – model japoński

 383

Zmiany sposobów zarządzania

 384

Rozwiązania techniczne w nowoczesnych organizacjach

 385

Sieci organizacji

 387

Pytanie o debiurokratyzację

 388

Narodziny „adhokracji”

 388

Organizacja ponowoczesna

 389

„Makdonaldyzacja” społeczeństwa?

 390

Zakończenie 391

Podsumowanie

 391

Kwestie do przemyślenia

 392

Dalsze lektury

 393

Adresy internetowe

 393

Rozdział 13. Praca i życie gospodarcze 394–441

Co to jest praca? 396

Praca płatna i niepłatna

 397

Kierunki rozwoju systemu zatrudnienia 397

Gospodarka oparta na wiedzy

 399

Podział pracy a zależność ekonomiczna 400

Tyloryzm i fordyzm

 401

Ograniczenia tyloryzmu i fordyzmu

 404

Zmiany w systemie pracy	405
Postfordyzm	405
Elastyczność produkcji	406
Praca zespołowa	406
Zespoły zadaniowe	407
Wszechstronność	407
Szkolenia pracownicze	408
Krytyka postfordyzmu	408
Kobiety a praca zawodowa	409
Kobiety i praca zawodowa – perspektywa historyczna	409
Wzrost aktywności zawodowej kobiet	412
Praca a kulturowa nierówność płci	413
Segregacja zawodowa	413
Praca w niepełnym wymiarze	414
Zróźnicowanie zarobków	416
Czy zjawisko kulturowej nierówności płci w pracy zanika?	418
Więcej możliwości dla kobiet na szczycie... ..	418
Ale dyskryminacja wobec kobiet na dole hierarchii zawodowej utrzymuje się...	419
Podział obowiązków domowych	419
Prace domowe	419
Nowy podział obowiązków domowych	420
Praca a rodzina	422
Praca zawodowa a obowiązki domowe	422
Wydłużanie czasu pracy	422
Wpływ pracy rodziców na rozwój dzieci	423
Pracujące matki pod presją	424
„Przyjazne rodzinie” rozwiązania organizacyjne w pracy	425
Elastyczny czas pracy	426
Wspólne etaty	427
Praca w domu	427
Urlopy wychowawcze	428
Dyskusja	428
Bezrobocie	429
Analiza bezrobocia	430
Bezrobocie w Wielkiej Brytanii	431
Indywidualne doświadczenie bezrobocia	432
Niepewność zatrudnienia	433
Spadek bezpieczeństwa zatrudnienia	433
„Zagrożony środek” – czy niepewność zatrudnienia jest wyolbrzymiona?	434
Szkodliwe skutki niepewności zatrudnienia	435
„Korozyja charakteru”	436
Koniec ze „stałą posadą”?	436
Czy praca traci dla nas znaczenie?	438
Podsumowanie	439
Kwestie do przemyślenia	441
Dalsze lektury	441
Adresy internetowe	441

Rozdział 14. Rządzenie i polityka	442–473
Rządy, polityka i władza	443
Pojęcie państwa	444
Systemy polityczne	445
Monarchia	445
Demokracja	445
Demokracja uczestnicząca	446
Demokracja przedstawicielska	447
Autorytaryzm	447
Rozwój demokracji liberalnych na świecie	448
Upadek komunizmu	448
Z czego wynika sukces demokracji liberalnej?	449
Paradoks demokracji	453
Partie polityczne i systemy wyborcze w krajach zachodnich	455
Systemy partyjne	455
Europejskie partie skrajnie prawicowe	456
Partie i system wyborczy w Wielkiej Brytanii	458
Thatcherysta i jego następstwa	458
Nowa Partia Pracy	459
Wybory w 1997 roku	460
Polityka trzeciej drogi	461
Zmiana polityczna i społeczna	463
Globalizacja i ruchy społeczne	463
Nowe ruchy społeczne	464
Ruchy społeczne i nowoczesne techniki	465
Ruchy nacjonalistyczne	466
Teorie nacjonalizmu i narodu	466
Nacjonalizm a społeczeństwo nowoczesne	467
Narody bez państwa	468
Mniejszości narodowe w Unii Europejskiej	469
Narody i nacjonalizmy w krajach rozwijających się	469
Zakończenie – państwo narodowe, tożsamość narodowa i globalizacja	471
Podsumowanie	471
Kwestie do przemyślenia	473
Dalsze lektury	473
Adresy internetowe	473

Rozdział 15. Środki masowego przekazu i telekomunikacja .. 474–511

Prasa i telewizja	476
Prasa	476
Telewizja	476
Telewizja publiczna	477
Przyszłość BBC	478
Telewizja globalna	480
Oddziaływanie telewizji	480
Telewizja a przemoc	480

Badania socjologiczne programów informacyjnych	481
Krytyka badań Glasgow Media Group	482
Gatunki telewizyjne	483
Opery mydlane	484
Teorie mediów	485
Wczesne teorie	485
Sfera publiczna – Habermas	485
Hiperrzeczywistość – Baudrillard	486
Media a społeczeństwo nowoczesne – Thompson	487
Media a ideologia	488
Nowe techniki telekomunikacyjne	489
Telefony komórkowe – przedsmak przyszłości?	491
Internet	492
Skąd wziął się Internet?	493
Znaczenie Internetu	495
Środki przekazu a globalizacja	497
Muzyka	498
Kino	499
„Superkoncerny” medialne	500
Imperializm mediów	502
Światowe środki przekazu a demokracja	504
Przeciwnicy światowych mediów i rozwiązania alternatywne	505
Kwestia regulacji mediów	506
Zakończenie	507
Podsumowanie	508
Kwestie do przemyślenia	510
Dalsze lektury	511
Adresy internetowe	511
 Rozdział 16. Oświata	 512–551
Rola oświaty	514
Oświata a industrializacja	515
Początki i rozwój oświaty w Wielkiej Brytanii	515
Oświata a polityka	518
System oświaty powszechnej i jego krytycy	518
Polityka oświatowa rządu Nowej Partii Pracy	519
Porównania międzynarodowe	521
Szkolnictwo wyższe	523
System szkolnictwa wyższego w Wielkiej Brytanii	523
Kryzys finansowania szkolnictwa wyższego	527
Teleuniwersytety	527
Oświata a nowe techniki telekomunikacyjne	528
Technika w klasie szkolnej	529
Oświata a nierówny dostęp do osiągnięć technicznych	529
Prywatyzacja oświaty	530
Stany Zjednoczone – przedsiębiorcy oświatowi	531

Wielka Brytania – na pomoc „słabym szkołom”	533
Dyskusja	534
Teorie nauczania a problem nierówności	534
Kody językowe – Bernstein	534
Ukryty program szkolenia – Illich	536
Edukacja a reprodukcja kulturowa – Bourdieu	537
Analiza reprodukcji społecznej – Willis	537
Nauka nieróbstwa? Szkolni <i>macho</i> lat dziewięćdziesiątych	538
Edukacja a płęć kulturowa	540
Płęć a osiągnięćia szkolne	540
Co jest przyczyną nierówności płci w szkołach?	541
Czy złę wyniki w nauce rzeczywiście mają związek z płcią?	542
Płęć kulturowa a szkolnictwo wyższe	543
Oświata a etniczność	543
Wykluczenie społeczne z procesu nauczania	544
Iloraz inteligencji a osiągnięćia szkolne	545
Co to jest inteligencja?	545
Iloraz inteligencji a czynniki genetyczne	545
Wojny o krzywą dzwonową	547
Inteligencja emocjonalna i interpersonalna	547
Zakończenie – nauka przez całe życie	548
Podsumowanie	549
Kwestie do przemyślenia	551
Dalsze lektury	551
Adresy internetowe	551
 Rozdział 17. Religia	 552–591
Definicja religii	554
Czym religia nie jest	554
Czym jest religia	554
Typy religii	555
Totemizm i animizm	556
Judaizm, chrześcijaństwo i islam	556
Judaizm	556
Chrześcijaństwo	557
Islam	557
Religie Dalekiego Wschodu	557
Hinduizm	557
Buddyzm, konfucjanizm i taoizm	558
Teorie religii	559
Religia według Marksa	559
Durkheim i rytuał religijny	560
Religie światowe a zmiana społeczna – Weber	561
Dyskusja	562
Typy organizacji religijnych	563
Kościoły i sekty	563

Wyznania i kultury	564
Dyskusja	564
Religia a pleć	565
Przedstawienia religijne	565
Kobiety w organizacjach religijnych	566
Kobiety a katolicyzm	567
Kobiety w kościele anglikańskim	568
Religia, sekularyzacja i zmiana społeczna	568
Aspekty sekularyzacji	569
Religia w Wielkiej Brytanii	570
Religia w Stanach Zjednoczonych	573
Dyskusja nad tezą o sekularyzacji	575
Nowe ruchy religijne	576
Typy nowych ruchów religijnych	577
Ruchy afirmujące świat	577
Ruchy odrzucające świat	578
Ruchy przystosowawcze	579
Nowe ruchy religijne a sekularyzacja	579
Ruchy milenarystyczne	580
Wyznawcy Joachima	580
Taniec Duchów	580
Charakter ruchów milenarystycznych	581
Apokaliptyzm	581
Fundamentalizm religijny	582
Fundamentalizm islamski	583
Islam a Zachód	583
Odrodzenie islamu	584
Fundamentalizm chrześcijański	586
„Kościół elektroniczny”	588
Zakończenie	589
Podsumowanie	589
Kwestie do przemyślenia	591
Dalsze lektury	591
Adresy internetowe	591
 Rozdział 18. Wielkie ośrodki miejskie i przestrzeń miejska ..	592–623
Cechy nowoczesnego urbanizmu	594
Rozwój nowoczesnych ośrodków miejskich	595
Teorie urbanizmu	596
Szkoła chicagowska	596
Ekologia miasta	596
Urbanizm jako sposób życia	597
Urbanizm a sztuczne środowisko	599
Restrukturyzacja przestrzeni – Harvey	599
Urbanizm a ruchy społeczne – Castells	600
Dyskusja	601

Kierunki rozwoju miast	602
Rozwój przedmieść	602
Upadek śródmieść	603
Zamieszki	604
Odnowa miast	605
W stronę renesansu miast – raport Grupy do zadań urbanistycznych	606
Uszlachetnianie i „recykling urbanistyczny”	607
Urbanizacja w krajach rozwijających się	608
Problemy urbanizacyjne w krajach rozwijających się	609
Skutki gospodarcze	609
Problemy środowiskowe	612
Skutki społeczne	613
Przyszłość urbanizacji w krajach rozwijających się	613
Miasta a globalizacja	614
Globalne ośrodki miejskie	614
Miasto a peryferia	615
Nierówności a globalne ośrodki miejskie	616
Zarządzanie miastami w dobie globalizacji	617
Zarządzanie w skali globalnej	617
Miasta jako aktorzy polityczni, gospodarczy i społeczni	618
Rola burmistrzów	619
Zakończenie – miasta a rządy globalne	620
Podsumowanie	621
Kwestie do przemyślenia	622
Dalsze lektury	622
Adresy internetowe	623
 Rozdział 19. Wzrost demograficzny a kryzys ekologiczny	624–657
Światowy przyrost naturalny	626
Analizy populacyjne – demografia	626
Dynamika zmian populacyjnych	626
Przyrost naturalny w krajach rozwijających się	627
Przejście demograficzne	630
Prognozy w kwestii przyrostu naturalnego	631
Wpływ człowieka na przyrodę	632
Zagrożenie środowiska – czy istnieją granice rozwoju?	633
Zrównoważony rozwój	634
Konsumpcja, ubóstwo i środowisko naturalne	634
Źródła zagrożenia	636
Skażenie środowiska i odpady	636
Zatrucie powietrza	636
Skażenie wody	638
Odpady stałe	639
Wyczerpywanie się zasobów	642
Woda	642
Jałowienie gleby i pustyńnienie	642

Deforestacja	643
Ryzyko a środowisko naturalne	644
Globalne ocieplenie	644
Co to jest globalne ocieplenie?	644
Potencjalne skutki globalnego ocieplenia	645
Wobec ryzyka globalnego ocieplenia	647
Żywność zmodyfikowana genetycznie	649
Spór o żywność zmodyfikowaną genetycznie	650
Ocena ryzyka związanego z żywnością zmodyfikowaną genetycznie	652
Nasza przyszłość	654
Środowisko naturalne – problem socjologiczny?	655
Podsumowanie	655
Kwestie do przemyślenia	657
Dalsze lektury	657
Adresy internetowe	657
 Rozdział 20. Socjologiczne metody badawcze	658–681
Pytania socjologiczne	659
Czy socjologia jest nauką?	661
Proces badawczy	662
Problem badawczy	662
Przegląd danych	662
Sformułowanie problemu	663
Opracowanie projektu	663
Realizacja projektu	663
Interpretacja wyników	663
Sporządzanie raportu	663
Ingerencja rzeczywistości!	663
Rozumienie związków przyczynowo-skutkowych	664
Przyczynowość a korelacja	664
Mechanizm przyczynowości	665
Próby kontrolne	665
Ustalanie przyczyn	666
Metody badawcze	667
Etnografia	667
Zalety i ograniczenia etnografii	668
Badania sondażowe	668
Kwestionariusze	668
Próby	669
Zalety i wady badań sondażowych	670
Eksperymenty	670
Historie życia	671
Analizy historyczne	671
Łączenie metod porównawczych i badań historycznych	672
Badanie zmiany społecznej – przykład globalizacji	673
Praktyka badawcza – problemy, pułapki, dylematy	674

Badania miejskiego rasizmu i ubóstwa	674
Powtórna analiza problemu badawczego	674
Obserwacja uczestnicząca	675
Publikacja wyników badań etnograficznych – anonimowość, przyzwolenie i relacje władzy	676
Zakończenie – znaczenie socjologii	678
Podsumowanie	680
Kwestie do przemyślenia	681
Dalsze lektury	681
Adresy internetowe	681
 Rozdział 21. Myślenie teoretyczne w socjologii	682–701
Etyka protestancka – Weber	683
Dylematy teoretyczne	685
Dylemat 1: Struktura a działanie	686
Dyskusja	687
Dylemat 2: Konsens a konflikt	688
Dyskusja	689
Dylemat 3: Problem płci	689
Dyskusja	691
Dylemat 4: Kształtowanie nowoczesnego świata	691
Perspektywa Marksowska	691
Stanowisko Webera	692
Dyskusja	693
Późniejsze teorie	693
Teoria postmodernizmu	694
Foucault	694
Inne stanowiska	695
Demokracja i sfera publiczna – Habermas	696
Społeczeństwo ryzyka – Beck	696
Gospodarka sieci – Castells	697
Refleksyjność społeczna – Giddens	698
Zakończenie	699
Podsumowanie	699
Kwestie do przemyślenia	701
Dalsze lektury	701
 Bibliografia	702
Słownik terminów	718
Indeks osób	740
Indeks rzeczowy	747
Spis tabel	758
Spis diagramów	760
Spis ramek	763



Spis tabel

Rozdział 2

- 2.1. Typy przednowoczesnych społeczeństw ludzkich 53
- 2.2. Pracownicy rolni w krajach nie uprzemysłowionych i uprzemysłowionych 58
- 2.3. Społeczeństwa świata nowoczesnego 63

Rozdział 3

- 3.1. Nierówności infrastruktury telekomunikacyjnej i wykorzystania środków telekomunikacyjnych 76
- 3.2. Wartość sprzedaży największych korporacji w zestawieniu z PKB wybranych krajów 80
- 3.3. Konceptualizacja globalizacji: trzy tendencje 81

Rozdział 5

- 5.1. Postawy Brytyjczyków wobec relacji seksualnych 149

Rozdział 6

- 6.1. Umieralność niemowląt w Wielkiej Brytanii 168
- 6.2. Problemy zdrowotne zgłaszane przez Brytyjczyków 172
- 6.3. Założenia biomedycznego modelu zdrowia i zarzuty pod jego adresem 178

Rozdział 7

- 7.1. Gospodarstwa domowe w Wielkiej Brytanii według typu rodziny 199
- 7.2. Rodziny z jednym rodzicem jako odsetek wszystkich rodzin wychowujących dzieci 201
- 7.3. Stan cywilny osób dorosłych poniżej sześćdziesiątego roku życia 211
- 7.4. Osoby mieszkające razem bez ślubu według wieku i płci 213

Rozdział 8

- 8.1. Powody nieskładania policji doniesień o popełnieniu przestępstwa 238
- 8.2. Przestępstwa zgłoszone i odnotowane przez policję 239
- 8.3. Przestępczość w zależności od rejonu 241

Rozdział 9

- 9.1. Urodzeni w Wielkiej Brytanii według grupy etnicznej i wieku 289
- 9.2. Gospodarstwa domowe mające problemy mieszkaniowe według grupy etnicznej 294

Rozdział 10

- 10.1. Model struktury klasowej – Goldthorpe 311
- 10.2. Podział majątku w Wielkiej Brytanii 313
- 10.3. Najbogatsi ludzie w Wielkiej Brytanii 314

Rozdział 11

- 11.1. Gospodarstwa domowe, których członkowie uważają, że nie mogą sobie pozwolić na określone wydatki 334
- 11.2. Przemieszczenia w rozkładzie dochodów dorosłych Brytyjczyków 341

Rozdział 13

- 13.1. Ocena dzieci dotycząca czasu poświęcanego im przez rodziców 424
 13.2. Wskaźniki bezrobocia w Wielkiej Brytanii według grupy etnicznej i wieku 431
 13.3. Zmiany pod względem poczucia stabilności zatrudnienia 434

Rozdział 15

- 15.1. Typ gospodarki a zasięg informacji i telekomunikacji 491

Rozdział 16

- 16.1. Poziom piśmienności dorosłych w wieku 16–65 lat 522
 16.2. Studenci korzystający z pożyczki studenckiej 526
 16.3. Całkowite wykluczenie z procesu nauczania a grupa etniczna 544

Rozdział 17

- 17.1. Liczebność wyznawców różnych religii 558
 17.2. Stosunek Brytyjczyków do wiary w Boga 570
 17.3. Przynależność do Kościołów w Wielkiej Brytanii 573

Rozdział 19

- 19.1. Zgony wskutek zanieczyszczenia powietrza 637

Rozdział 20

- 20.1. Kolejność pytań socjologicznych 660
 20.2. Cztery podstawowe socjologiczne metody badawcze 673
Tabela przykładowa. Posiadanie samochodu – porównanie kilku wybranych krajów 679

Spis diagramów

Rozdział 1

- 1.1. Perspektywy teoretyczne w socjologii 40

Rozdział 2

- 2.1. Zanik społeczeństw łowców i zbieraczy 55
- 2.2. Cywilizacje świata starożytnego 57
- 2.3. Trzy światy 60-61
- 2.4. Skala ubóstwa w krajach rozwijających się 62

Rozdział 3

- 3.1. Wzrost liczby odbiorców telewizyjnych i telefonów w różnych regionach świata i eksplozja komunikacji online 75
- 3.2. Międzynarodowe połączenia telefoniczne 77
- 3.3. Rozwój międzynarodowych organizacji pozarządowych 78
- 3.4. Poglębająca się przepaść między bogatszymi a biedniejszymi krajami 92
- 3.5. Udział najbogatszych i najuboższych krajów w światowych dochodach, handlu, finansach i telekomunikacji 93
- 3.6. Nierówności w poziomie eksportu między krajami poszczególnych regionów 94

Rozdział 5

- 5.1. Hierarchia płci kulturowych 142

Rozdział 6

- 6.1. Umieralność mężczyzn w wieku 15-64 lat według przyczyny zgonu oraz przynależności do klasy społecznej 169
- 6.2. Kulturowe i materialne czynniki złego stanu zdrowia 170
- 6.3. Umieralność osób przed 65 rokiem życia według płci i niektórych przyczyn śmierci 172
- 6.4. Współczesne tendencje w podejściu do zdrowia i medycyny 180
- 6.5. Ludzie w starszym wieku 185
- 6.6. Wydatki publiczne na emerytury i świadczenia zdrowotne w państwach grupy G-7 186
- 6.7. Ludzie w starszym wieku mieszkający z dziećmi 187

Rozdział 7

- 7.1. Małżeństwa, powtórne małżeństwa i rozwody 200
- 7.2. Sposoby wchodzenia w samotne rodzicielstwo i wychodzenia z niego 202
- 7.3. Stan cywilny rodziców w rodzinach z dziećmi według przynależności etnicznej 209
- 7.4. Dorośli Brytyjczycy będący w formalnych związkach małżeńskich według grup wieku i przynależności etnicznej 210
- 7.5. Opinie osób w wieku 15-24 lat na temat mieszkania razem bez ślubu 212

Rozdział 8

- 8.1. Przestępstwa podlegające zgłoszeniu odnotowane przez policję 239
- 8.2. Struktura przestępczości w Wielkiej Brytanii 240
- 8.3. Gospodarstwa domowe najbardziej narażone na ryzyko włamania – gospodarstwa różnych kategorii, w których raz lub więcej razy doszło do włamania 242
- 8.4. Sprawcy przestępstw jako odsetek populacji 243
- 8.5. Stosunek zmian poziomu przestępczości do zmian liczby funkcjonariuszy policji 244
- 8.6. Liczba więźniów i liczba miejsc w więzieniach Wielkiej Brytanii 259
- 8.7. Liczba osób skazanych na karę śmierci w Stanach Zjednoczonych 261

Rozdział 9

- 9.1. Migracje globalne (1945–1973) 284
- 9.2. Migracja globalna po 1973 r. 285
- 9.3. Strefa Schengen 299
- 9.4. Szacunkowe liczby nielegalnych imigrantów przekraczających granice Unii Europejskiej 300

Rozdział 11

- 11.1. Przeciętny poziom ubóstwa w sześciu krajach 331
- 11.2. Odsetek członków 10% najniższej uposażonych gospodarstw domowych mających dostęp do urządzeń gospodarczych i usług 333
- 11.3. Liczby i odsetki dzieci brytyjskich z rodzin, w których nikt będący w wieku produkcyjnym nie pracuje 336
- 11.4. Koncentracja dochodów emerytów w dolnych grupach dochodowych 338
- 11.5. Liczba żywych urodzeń przypadająca na 1000 kobiet w wieku 15–19 lat 345

Rozdział 12

- 12.1. Formalna struktura wewnętrzna organizacji 371

Rozdział 13

- 13.1. Mężczyźni i kobiety w wieku aktywności zawodowej a kwalifikacje zawodowe 398
- 13.2. Zmiany zatrudnienia mężczyzn i kobiet według kwalifikacji zawodowych 398
- 13.3. Udział gospodarki opartej na wiedzy w inwestycjach i produkcji według krajów i regionów ekonomicznych 400
- 13.4. Udział kobiet w rynku pracy 410–411
- 13.5. Zatrudnienie mężczyzn i kobiet w pełnym i niepełnym wymiarze godzin 415
- 13.6. Efekty wprowadzenia płacy minimalnej 416
- 13.7. Różnice w zarobkach kobiet ze względu na płć, macierzyństwo i nierówności związane z płcią w połączeniu z macierzyństwem (w skali całego życia) 417
- 13.8. Zarabiający w gospodarstwach domowych złożonych z pary z dziećmi 421
- 13.9. Potencjalna struktura zatrudnienia, bezrobocia i niepodejmowania pracy 430
- 13.10. Zmiany w zakresie odpowiedzialności i szans na awans w doświadczeniu pracowników 437

Rozdział 14

- 14.1. Rozwój demokracji na świecie po 1989 r. 450–451
- 14.2. Poparcie wyborcze dla skrajnie prawicowych partii w Europie 457
- 14.3. Zmiany liczby głosów oddanych na poszczególne partie 460
- 14.4. Laburzystowskie posłowie po wyborach w 1997 r. według wieku, zawodu i wykształcenia 461

Rozdział 15

- 15.1. Oglądanie telewizji a płć i wiek 477
- 15.2. Gospodarki według stopnia digitalizacji sieci telefonicznej 490
- 15.3. Liczba połączeń za pomocą telefonów komórkowych i stacjonarnych w skali świata 492
- 15.4. Gęstość sieci telefonii komórkowych 493
- 15.5. Użytkownicy Internetu na świecie 494

Rozdział 16

- 16.1. Osiemnastolatki uczący się w dziennych szkołach średnich 521
- 16.2. Piśmienność dorosłych 524–525
- 16.3. Liczba zapisujących się na studia i kursy dyplomowe według stopnia kwalifikacji zawodowych głowy rodziny 526
- 16.4. Testy z matematyki a PKB na głowę mieszkańca 532
- 16.5. Osiągnięcia szkolne chłopców i dziewcząt 541

Rozdział 17

- 17.1. Zmiany w zakresie tradycyjnych i nietradycyjnych form wiary 571
- 17.2. Uczestnictwo w życiu religijnym 572
- 17.3. Religijność mieszkańców niektórych krajów świata 574
- 17.4. Islamiści u władzy i w opozycji 585

Rozdział 18

- 18.1. Urbanizacja regionów świata a stopień ich rozwoju 595
- 18.2. Trzydzieści sześć miast, których ludność w 2015 r. ma przekroczyć 8 milionów 610
- 18.3. Megamiasto Hongkong–Guangdong 611

Rozdział 19

- 19.1. Przyrost naturalny na świecie w latach 1980–1996 630–631
- 19.2. Niedożywienie w poszczególnych regionach świata 632
- 19.3. Udział w światowej konsumpcji 20% najbogatszych i 20% najbiedniejszych 635
- 19.4. Emisja spalin 637
- 19.5. Dostęp do wody pitnej 640–641
- 19.6. Degradacja ziem uprawnych 643
- 19.7. Efekt cieplarniany 645
- 19.8. Temperatura powierzchni ziemi w środkowej Anglii i na świecie 646
- 19.9. Zmiany zlodowacenia powierzchni Morza Arktycznego 647
- 19.10. Emisja dwutlenku węgla w krajach uprzemysłowionych i w słabiej rozwiniętych częściach świata 648
- 19.11. Żywność zmodyfikowana genetycznie 653

Rozdział 20

- 20.1. Etapy postępowania badawczego 664

Spis ramek

Rozdział 1

- Studium Durkheima o samobójstwie 34–35
Zapomniana prekursorka (Martineau) 38–39

Rozdział 2

- Muzyka reggae 48–49

Rozdział 3

- Rodzina a praca zawodowa 86
Wirusy komputerowe 88
Zmiany klimatu na świecie 90

Rozdział 4

- Kobiety i mężczyźni w sferze publicznej – związek między mikro socjologią a makrosocjologią 104
Streetwise – Anderson 114–115
Studium przypadku – podejmowanie ról podczas badań intymnych 118–119
Społeczne konstruowanie rzeczywistości 120–121

Rozdział 5

- Tożsamość płciowa – dwie teorie (Freud, Chodorow) 130–131
Badanie nierówności płci 134
Teoria patriarchy – Walby 138–139
Udział systemu edukacji w kształtowaniu męskości i seksualności – Mac an Ghaill 144–145
Prostytutki, ich klienci i prawo w różnych krajach europejskich 158–159

Rozdział 6

- Spójność społeczna – klucz do poprawy zdrowia? 174–175
„Medykalizacja” nadaktywności 176

Rozdział 7

- Przegląd najważniejszych tendencji w zmianach modelu rodziny w Wielkiej Brytanii 198–199
Family Fragments? – Smart, Neale 204–205
Zmiany postaw 208–209

Rozdział 8

- Normy i sankcje 226
Aspiracje i nagrody – Merton 228–229
Wzmocnienie dewiacji 232
Teoria „wybitych okien” 236–237
Handel narkotykami 254–255
Przestępstwa przyszłości 258
System karny – przypadek Stanów Zjednoczonych 260–261

Rozdział 9

„Czarni” 272–273

Sprawa Stephena Lawrence’a 274–275

Rasizm wiecznie żywy 276–277

Mniejszości etniczne a „nowa ekonomia” 292–293

Rozdział 10Pojawienie się *wired workers* 316–317

Czy Wielka Brytania jest merytokracją? 326

Rozdział 11

Polaryzacja społeczna – czy winna jest globalizacja? 338

Ekonomiczne skutki ciąży nieletnich 344–345

Wykluczenie społeczne na szczycie 350

Wycuzona bezradność 358

Dyskusja w sprawie programów pomocy w znalezieniu pracy 360–361

Rozdział 12

Instytucje totalne 372–373

Więzienie jako instytucje nowoczesne 376–377

Żelazne prawo oligarchii 378

Molestowanie seksualne 380–381

Rozdział 13

Praca a postęp techniczny 402–403

Spór o pracę w niepełnym wymiarze godzin 414–415

Rozdział 14

Demokracja – co to jest „władza ludu”? 446

Tryumf demokracji – koniec historii? 452

Internet a demokratyzacja 454–455

Udział kobiet w życiu politycznym 462

Rozdział 15

Telewizja a globalizacja – przypadek Indii 478–479

Nowa era izolacji społecznej? 496

Czy Internet zrewolucjonizuje przemysł muzyczny? 498–499

Relacje telewizyjne z krajów rozwijających się 502

Telewizja w Chinach – „oko kulturalnego cyklonu” 504–505

Giganci medialni – Murdoch 508–509

Rozdział 16

Szkoly „publiczne” 516–517

Piśmienność na świecie 522

Rozdział 18

Docklands – sukces czy porażka? 608–609

Powstawanie megamiasta 611

Rozdział 19

Podstawowe pojęcia demografii 627

Co to są gazy cieplarniane? 646

„Ekstremalne” warunki klimatyczne – cena globalnego ocieplenia? 651

Rozdział 20

„Wola ludu”? 670

Pojęcia statystyczne 676-677

Korzystanie z tabel 678-679

Rozdział 21

Porównanie idei Marksa i Webera 692

Jonathan N. Turner, J. Z. Stas

SOCJOLOGIA FENOMEN

Tłum. Michał Buchała

Socjologia stanowi jedną z najważniejszych dziedzin wiedzy o społeczeństwie. W tym podręczniku przedstawiamy najważniejsze modele teoretyczne i metody badawcze, które są niezbędne do zrozumienia i wyjaśnienia zjawisk społecznych. W tym podręczniku przedstawiamy najważniejsze modele teoretyczne i metody badawcze, które są niezbędne do zrozumienia i wyjaśnienia zjawisk społecznych. W tym podręczniku przedstawiamy najważniejsze modele teoretyczne i metody badawcze, które są niezbędne do zrozumienia i wyjaśnienia zjawisk społecznych.



Tomasz Szendel

NOWOCZESNY PODRĘCZNIK

PRZETŁUMACZONY NA 20 JĘZYKÓW

TERAZ W POLSCE!

ANTHONY GIDDENS

Socjologia

Podręcznik dla studentów socjologii oraz studentów wszystkich kierunków, na których są prowadzone zajęcia z zakresu socjologii, zarówno wstępne, wprowadzające, jak i bardziej zaawansowane.

- Całościowy, zintegrowany przegląd wiedzy, teorii i praktyki socjologicznej.
- Ujmuje problemy w sposób interdyscyplinarny, nawiązuje do antropologii, filozofii, historii, psychologii, ekonomii, prawa i nauk politycznych.
- Informuje, czym współcześnie zajmuje się socjologia światowa, przedstawia zarówno dorobek, jak i zakres jej obecnych zainteresowań.
- Pokazuje, dlaczego dana kwestia jest ważna, ilustruje ją przykładami zaczerpniętymi z życia codziennego.
- Składa się z 21 wyodrębnionych tematycznie rozdziałów – każdy z nich kończy się podsumowaniem, wskazówkami dotyczącymi podstawowych dla danej dziedziny lektur oraz spisem adresów internetowych.
- Zawiera słownik najważniejszych terminów (polskich i angielskich), bibliografię oraz indeksy osób i rzeczowy.

Anthony Giddens – socjolog brytyjski. Od 1985 r. profesor uniwersytetu w Cambridge, od 1996 r. rektor London School of Economics and Political Science. Jeden z najbardziej wpływowych przedstawicieli współczesnej socjologii teoretycznej.